

Fővárosi Ítéltábla

14.Gf.40.172/2021/7/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (cím1; ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt felperes1 (cím2) I. rendű és cím3 (cím2) II. rendű felperesnek a Ronga Ügyvédi Iroda (cím4; ügyintéző: dr. Ronga Róbert ügyvéd) által képviselt alperes1 Zártkörűen Működő Részvénytársaság (cím5) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. május 3-án kelt 2.G.42.099/2020/7. számú ítélete ellen a felperesek által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felek között 2006. december 7-én megkötött kölcsönszerződés érvénytelen.

A felperesek mint egyetemleges jogosultak másodfokú perköltségét 100.000 (százezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjban, az alperes másodfokú perköltségét 50.000 (ötvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperesek többször módosított keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperessel 2006. december 7-én kötött kölcsönszerződés érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását 144,43 forint/CHF árfolyam és havi 80.450 forint törlesztőrészlet alkalmazásával és a túlfizetésükre tekintettel az alperes kötelezését 250.000 forint megfizetésére. Hivatkozásuk szerint az alperes nem tájékoztatta megfelelően őket az árfolyamkockázatról, ezért tisztességtelenek a kölcsönszerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben rájuk hárító feltételei. Arra is hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján érvénytelen, mivel az árfolyamváltozásra – mint költségre – vonatkozóan nem tartalmaz

becslést, továbbá a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjába is ütközik, mert nem határozza meg azokat a feltételeket és körülményeket, amelyek esetében megváltoztatható az árfolyam.

II.

[2] Az alperes kérte a kereset elutasítását. Egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a szerződés megkötése előtt megfelelően tájékoztatta a felpereseket az árfolyamkockázatokról, amelyet az általuk aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat alátámaszt. Érvelése szerint abból egyértelműen és világosan megállapítható, hogy kölcsönszerződéssel összefüggésben keletkező árfolyamkockázat kizárólag a felpereseket terheli korlátozás nélkül és nincs felső határa. Az árfolyam változásához nem volt köze, így az nem vonható az egyoldalú szerződésmódosítás fogalomkörébe, továbbá nem volt jogszabályi kötelezettsége az árfolyam lehetséges változásainak becslése.

III.

[3] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte egyetemlegesen a felpereseket, hogy fizessenek 15 napon belül az alperesnek 616.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjat, valamint külön felhívásra az államnak 1.548.800 forint eljárási illetéket.

III.1.

[4] Határozatában tényként állapította meg, hogy a felperesek mint adósok és az alperes mint hitelező/bank között 2006. december 7-én „Ingatlanfedezet mellett nyújtott személyi hitel” elnevezésű kölcsönszerződés jött létre 11.320.000 forint összegű, svájci frankban nyilvántartott kölcsön folyósítására. A szerződés a kölcsön összegét 78.379 CHF-ben, a törlesztőrészek számát 240-ben, a kamatlábat változó mértékben, a szerződéskötéskor évi 5,9 %-ban határozta meg. A szerződés 4. pontjának második bekezdése szerint „Az adós kifejezetten nyilatkozik, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen megváltozik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsön összeget, illetve igényli a deviza nyilvántartást.”

[5] A kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételeinek (ÁSZF) 10.1. pontjának első mondata szerint „Ha a Kölcsönszerződés alapján az adós devizában nyilvántartott Lakossági Kölcsönt vesz igénybe, a Bank a kölcsönt forintban, a folyósítás napján érvényes, a Bank által jegyzett Deviza I. vételi árfolyam alapulvételével folyósítja”. A 10.2. pont akként rendelkezik, hogy „Az egyedi ügyfélszerződésben megjelölt várható törlesztőrészek tényleges összege, valamint forintban meghatározott finanszírozási igény esetén a kölcsön tényleges összege a folyósítás napján érvényes Deviza I. vételi árfolyamtól függ. A folyósított kölcsön, illetve a törlesztőrészek pontos összegéről a Bank a folyósítás napját követően írásban tájékoztatja az adóst”. A 10.3. pont szerint „A devizában nyilvántartott kölcsön folyósításának további előfeltétele az árfolyam esetleges változásainak hatásával kapcsolatos kockázatfeltáró nyilatkozat Adós általi aláírása.” A 10.4. pontban rögzítésre került, hogy „A törlesztőrészek meghatározása

devizában, megfizetése forintban történik. A törlesztőrészlet, illetve az előtörlesztés forintban kifejezett ellenértékét a Bank az esedékesség napján érvényes, a Bank által jegyzett Deviza I. eladási árfolyam alkalmazásával határozza meg.” A 10.5. pont szerint „Az Adós a kölcsönszerződést egy alkalommal, akként jogosult módosítani egyoldalú nyilatkozatával, hogy a devizában nyilvántartott, a kölcsönszerződésből eredő összes fennálló tartozás – tekintet nélkül annak főkötelezettség vagy járulék jellegére – a Bank mindenkor Hirdetményében meghatározott forintban nyilvántartott üzleti feltételű lakossági kölcsönszerződésre irányadó kondícióknak és a jelen ÁSZF-nek megfelelően forintban nyilvántartott üzleti feltételű lakossági kölcsön alapján fennálló tőketartozássá változzon át. A kölcsönszerződés ilyen tartalmú módosítására az Adós abban az esetben jogosult, ha a bankkal szemben lejárt tartozása nem áll fen. A forintban nyilvántartott tőketartozás összege meghatározásának alapja a kölcsönszerződés módosításának napján érvényes, a Bank által jegyzett Deviza I. eladási árfolyam. A kölcsönszerződés devizanemét érintő módosítása annak egyéb feltételeit (így különösen a futamidejét) nem érinti. A Bank az Adós konverziós kérelmét legkorábban a kérelem írásbeli előkészítését követő harmadik banki munkanapon hajtja végre.” A 10.7. pont első mondata szerint „Amennyiben a Bank úgy ítéli meg, hogy az Adós a megnövekedett devizaárfolyam kockázatokat tartósan előreláthatóan nem képes elviselni, és ezekre a biztosítékok sem nyújtanak megfelelő fedezetet, továbbá, ha az Adós a fenti biztosítéknyújtási-, előtörlesztési kötelezettségének nem tesz eleget, a Bank egyoldalúan jogosult a devizában nyilvántartott tőketartozást az adott napon érvényes Deviza I. eladási árfolyam alkalmazásával forintban nyilvántartott tőketartozássá konvertálni.”

[6] Az alperes „Tájékoztató a deviza alapú hitelek árfolyamkockázatáról” elnevezésű nyomtatványa (a továbbiakban: tájékoztató nyomtatvány) kitért arra, hogy a devizaalapú hitelek esetén a bank a hitelt devizában tartja nyilván, de a folyósítás, illetve a törlesztések forintban történnek. Mivel az adott deviza és a forint árfolyama időről-időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes devizában ügyfélleben belül azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forintot kell majd az adósnak megfizetnie. Az egyes törlesztőrészletek esetében ez úgy történik, hogy az esedékesség napján érvényes deviza eladási árfolyammal a bank kiszámolja az esedékes devizatörlesztés forint ellenértékét, és ezt az összeget vonja le az ügyfél folyószámlájáról forintban. Ebből adódóan a törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos, a devizaátváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli. Jelen tájékoztató célja, hogy ezen árfolyamkockázat mértékéről, jellemzőjéről, és az ebből eredő lehetséges veszteségről, illetve nyereségről tájékoztatást nyújtson. A táblázatok azt mutatják be, hogy hogyan változnak az eltérő folyósításkori és törlesztéskori EUR/forint, illetőleg CHF/forint árfolyamok esetén a forintban fizetendő havi törlesztőrészletek, tíz éves futamidőre, 10.000.000 forint összegű hitellel kalkulálva. A tájékoztató nyomtatvány tartalmaz továbbá szemléltetésképpen három tájékoztató jellegű törlesztési táblázatot – ezek euró alapú hitel, svájci frank alapú hitel és forint alapú hitel esetére a különböző futamidőkkel és hitelösszegekkel számított havi törlesztőrészleteket tüntetik fel –, amelyek annak eldöntéséhez nyújtanak segítséget, hogy a forint árfolyamának esetleges romlása mellett is érdemes-e deviza alapú hitelt felvenni a forint hitellel szemben. Az esetleges kockázatokat ezt követően egy matematikai példával számszerűsíti. Mindezeket összefoglalóan úgy értékeli, hogy a jelenlegi magas forint kamatok és alacsony deviza kamatok eredőjeként a devizahitelek törlesztőrészletei az árfolyamkockázattal számolva is kedvezőbbek, amennyiben a valószínűsíthetően nem kiugróan változó makrogazdasági folyamatokból indulunk ki. A devizában felvett hitel esetén az ügyfélnek a folyósításkori árfolyamhoz képest erősödő forint esetén kedvező, azaz

csökkenő összegű törlesztőrészleteket kell megfizetnie forintban, hiszen adott deviza törlesztőrészletnek megfelelő devizát kevesebb forintért szerezhette meg. Ugyanez fordítva is igaz, gyengülő forint esetén több forint szükséges ugyanazon deviza törlesztőrészletnek megfelelő deviza megvásárlásához, így az ügyfélnek a korábbihoz képest valamivel magasabb összegű forint fedezetet kell biztosítani a számláján.

[7] A kölcsön felülvizsgált elszámolása a 2014. évi XL. törvény szerint 2015-ben megtörtént.

III.2.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 205/B. § (2) bekezdésére utalással rögzítette, az ÁSZF – így annak a felperesek által vitatott rendelkezései is – a szerződés részévé váltak, mivel a szerződéskötés időpontjában devizaalapú hitelkonstrukció már általánosan elterjedt finanszírozási gyakorlat volt a magyar pénzügyi vállalkozások részéről, és a felperesek által kifogásolt kikötések nem térnek el lényegesen a többi pénzügyi vállalkozás által ugyanebben az időszakban kínált devizaalapú kölcsönszerződésben használtaktól.

[9] Rámutatott, hogy a felek a kölcsönszerződésben az alkalmazandó árfolyamban megállapodtak, a kétnemű árfolyam alkalmazása a szerződés részleges érvénytelensége körében értékelendő, ugyanakkor ezen részleges érvénytelenségi okot a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH 1) törvény 3. §-a megszüntette, ezért ezen okból a szerződés érvénytelensége már nem vizsgálható. Nem vizsgálható továbbá az egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos rendelkezések tisztességtelensége sem a DH 1 törvény 4. §-ában foglaltakra, és az azt követő elszámolásra figyelemmel.

[10] A szerződés részévé vált ÁSZF 10.1., 10.2., 10.4. és 10.5. pontjaiból megállapítható, hogy milyen objektív körülmények folytán kerülhet sor az egyoldalú szerződésmódosításra, a kikötések a felperesek által hivatkozott árfolyam-módosítás okát pontosan tartalmazzák. Az egyoldalú szerződésmódosítás feltételeinek az ÁSZF-ben való rögzítése tehát megfelelt a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjának.

[11] A szerződés rögzíti az éves százalékban kifejezett hiteldíjmutatót, ezért az a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak is megfelel. A Hpt. 70. és 78. §-ának esetleges megsértése nem eredményezi a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét, ahogy a bankok prudens működésével kapcsolatban a felperesek által felhívott jogszabályok esetleges megsértése sem [Hpt. 13. § (1) bekezdése, 244/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet]. Szintén nem foghatott helyt a felperesek 14/2001. (III. 9.) számú PM rendeletre történt hivatkozása, mivel a kölcsönszerződés a 6/2013. számú PJE határozatban kifejtettekre is figyelemmel nem minősül befektetési szolgáltatásnak és befektetési szerződésnek sem.

[12] Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatással kapcsolatban felhívta a 6/2013. számú PJE határozat III.3. pontját, az Európai Unió Bírósága (EUB) C-

51/17., C-186/16. és C-126/17. számú ítéleteinek releváns rendelkezéseit, melyet követően kifejtette, hogy a kölcsönszerződés rendelkezései, azon belül 4. pont második bekezdése, továbbá az ÁSZF 10.3. és 10.7. pontja, valamint a tájékoztató nyomtatvány egybevetésével megállapítható, hogy a kikötések világosak, érthetőek, a tájékoztató nyomtatvány szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására való hivatkozás mellett részletes és informatív szöveges magyarázatot, összehasonlító számítási táblázatot is tartalmazott a devizaalapú kölcsönügyletekben rejlő kockázatokkal kapcsolatban. A nyomtatvány semmilyen korlátozást nem tartalmaz az árfolyamok elmozdulására vonatkozóan, így alappal nem gondolhatták a felperesek, hogy az árfolyamváltozás csak korlátozott mértékben terheli őket, ugyanakkor kifejezetten tartalmazza az árfolyamok kedvezőtlen elmulasztásának következményeit. A C-51/17. számú ítélet 74., 75. és 76. pontjaiban foglaltaknak is megfelelt az alperes tájékoztatása, tanú1 és tanú2 vallomása alapján megállapítható, hogy az árfolyamkockázatot a szerződéskötéskor szóban is megtárgyalták a felek, melynek során a felperesek tájékoztatást kaptak arról, hogy az árfolyam változhat, ezért a törlesztőrészlet mértéke is változhat. Az árfolyamváltozás mértéke előre nem volt megállapítható, ezért nem is fordulhatott elő, hogy az ügyletkötő a nyomtatványban foglaltakkal ellentétes tájékoztatást nyújtott volna a felperesek részére. Mindezek alapján az észszerűen gondolkodó, átlagosan körültekintő fogyasztó mércéjével megítélt felperesek nem vonhatták le azt a következtetést, hogy az árfolyamkockázatot nem, vagy csak korlátozott mértékben kötelesek viselni.

[13] Az elsőfokú bíróság perköltségről annak figyelembevételével rendelkezett, hogy a per tárgyának az értéke 11.320.000 forint.

IV.

[14] Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben kérték annak megváltoztatását és a keresetüknek megfelelő döntés meghozatalát. Hivatkozásuk szerint a szerződés 4. pontjának második bekezdése nem alkalmas a megfelelő kockázatfeltárás igazolására, mivel abból hiányzik a törlesztőrészletek jelentős emelkedésére való figyelmeztetés. Fenntartották azon álláspontjukat is, hogy az ÁSZF 10.7. pontjának helyes értelmezése az, hogy az alperes az esetleges forintosítással korlátozta az árfolyamkockázatot. Az alperesnek az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztató nyomtatványa kapcsán hangsúlyozták, hogy a széles körű elemzés éppen azt nem tartalmazza, hogy a törlesztőrészlet emelkedése jelentős is lehet.

[15] Alapítvánnyal rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli időszakban a vitatott kikötések nem térnek el lényegesen az egyéb pénzügyi vállalkozás által ugyanabban az időszakban kínált devizaalapú kölcsönszerződésben használtaktól, hiszen a devizaalapú szerződések atipikus szerződések és a Kúria 6/2013. számú PJE határozat III. pontja is kifejtette, hogy a devizaalapú kölcsönszerződések elterjedésekor jogszabály nem határozta meg a devizaalapú kölcsön fogalmát.

[16] A másodfokú tárgyaláson pontosított fellebbezési kérelmükben elsődlegesen az árfolyamkockázatról szóló nem megfelelő tájékoztatásra okán állították a szerződés

érvénytelenségét. Ezen hivatkozásuk alaptalansága esetére másodlagosan az EUB C-932/19. számú ítéletében kifejtettekre tekintettel a kettős árfolyam alkalmazása okán állították az érvénytelenséget. Ez utóbbi körében utaltak arra is, hogy álláspontjuk szerint nem álltak fenn a DH 1. törvény 3. § (1) bekezdése alkalmazásának feltételei, mivel az hátrányosan érintette őket azon okból, hogy egy összegben meg tudják fizetni a tartozásukat. Hivatkoztak e körben az EUB C-269/19. számú ítéletének 44. pontjára is. Amennyiben további feltételek vizsgálata lenne szükséges a másodlagosan megjelölt érvénytelenségi ok kapcsán abban a körben, hogy valóban hátrányosan érintette őket a DH 1. törvény 3. § (1) bekezdése szerinti MNB árfolyam alkalmazása, abban az esetben álláspontjuk szerint további bizonyítás – a felperesek személyes meghallgatása és tanúk kihallgatása – lefolytatása végett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítása indokolt.

[17] A fentieket meghaladóan a további, korábban megjelölt és a Hpt.-n alapuló érvénytelenségi hivatkozásait nem tartották fenn.

[18] Arra is hivatkoztak, hogy tévesen határozta meg a pertárgy értékét az elsőfokú bíróság 11.320.000 forintban, mivel csak 250.000 forint marasztalására kérték kötelezni az alperest.

V.

[19] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes jogi és ténybeli indokai alapján. Hangsúlyozta, hogy a felperesek a kölcsönszerződés 4. pontjának második bekezdésében kifejezetten nyilatkoztak arról, hogy megértették azt a banki felvilágosítást, hogy a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik. A felperesek ezen tényt a fellebbezésében nem is vitatják, hanem csupán saját értelmezési álláspontjukat ismertetik, ahogy az ÁSZF 10.7. pontjában foglalt kikötés kapcsán is. Az elsőfokú bíróság azt is helyesen rögzítette a tényállás részeként, hogy a tájékoztató nyomtatvány szöveges magyarázatokat, valamint táblázatos összehasonlító adatokat is tartalmaz a devizaalapú hitel kockázatáról. A felperesek fellebbezésben kifejtett álláspontja ellentétes annak tartalmával és abból „kiragadott” mondatokat tartalmaz, nem az elsőfokú bíróság által megállapított tény valóságát, pontosságát vagy jogi indokolását vitatják, hanem a pusztán ténymegállapításhoz fűzik a saját értelmezésüket. Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a Ptk. 205/B. §-ára utalással a szokásos szerződési gyakorlatot is.

[20] Alaptalanul hivatkoznak a felperesek az EUB C-932/19. számú határozatára is, mivel az abban foglaltak szerint a DH törvények összhangban állnak az uniós szabályozással, az MNB árfolyammal történő érvényessé nyilvánítás a fogyasztó kérelmétől függetlenül alkalmazandó, amennyiben az valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a tisztességtelen kikötés hiányában lett volna. A C-51/17. számú ítélet 50-65. pontjaiban foglaltak is azt támasztják alá, hogy téves az a felperesi álláspont, hogy ne lennének alkalmazhatók a DH 1. tv. 3. § (1) bekezdésében foglaltak. A C-269/19. számú ítélet nem releváns, mivel egyrészt a változó kamatlábbal összefüggő érvénytelenség vonatkozásában született, másrészt a nemzeti bíróságokat csak abban az esetben hívja fel

fogyasztóvédelmi intézkedések megtételére, ha nem létezik olyan diszpozitív nemzeti jogi rendelkezés, amellyel kiküszöbölhető a szerződés megszüntetése. Szükségtelen és indokolatlan mindezek okán a felperesek által megjelölt esetleges további bizonyítás lefolytatása.

VI.

[21] Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ugyanakkor a pontosított fellebbezés a keresetet elutasító rendelkezést kizárólag az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelősége vonatkozásában kifogásolta, megjelölve másodlagosan a kettős árfolyam alkalmazása miatti érvénytelenséget, ezért az ítéltábla erre figyelemmel végezte el a határozat felülvizsgálatát.

VII.

[22] A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

VIII.

[23] A fellebbezés hatályon kívül helyezésre is irányult, az ítéltábla elsődlegesen ezt az indítványt vizsgálta, mert annak megalapozottsága az érdemi felülbírálatot kizárná. A felperesek pontosított fellebbezése szerint a másodlagosan megjelölt érvénytelenségi ok körében további bizonyítás szükséges. Bizonyítási indítványt azonban nem terjesztettek elő, mivel a felek előadása nem bizonyíték és a kihallgatni indítványozott tanúk személyét nem jelölték meg, melyből következően a bizonyítás kiegészítése okán a határozat hatályon kívül helyezésének nem volt helye, továbbá a később kifejtettek tekintetével nem is szükséges további bizonyítás. A másodfokú bíróság nem észlelt olyan hivatalból figyelembe veendő eljárási hibát sem, amely a hatályon kívül helyezést tette volna szükségessé, ezért az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának nem volt akadálya.

IX.

[24] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a rendelkezésre álló iratok alapján kiegészíti a következőkkel.

[25] A tájékoztató nyomtatvány első oldalának utolsó bekezdése szerint a „múltbéli tapasztalatok és a várakozások szerint a CHF/HUF árfolyam sokkal kevésbé ingadozó, mint az EUR/HUF, ezt tükrözi, hogy a következő táblázatban kisebb árfolyameltmozdulások szerepelnek.”

[26] A nyomtatvány utolsó oldalának első bekezdése szerint „Svájci frank alapú hitel esetén, ha a folyósításkor az árfolyam 170 Ft volt, a svájci frank alapú hitel kezdeti 111.490 Ft-os (655,8 CHF) havi törlesztőrésze 270,48 CHF/HUF árfolyam esetén érne el a

forintalapú hitel 177.390 Ft-os törlesztőrészletét, amihez a forint árfolyamának 59%-os gyengülésére lenne szükség.”

X.

[27] Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a releváns tényeket megállapította, azonban az ítéltábla az érdemi döntésével és a fellebbezéssel érintett körben annak indokolásával nagyobb részt nem értett egyet.

X.1.

[28] Az elsőfokú ítélet helytállóan mutatott rá a Ptk. 205/B. § (2) bekezdésének felhívásával, hogy 2006-ban a devizaalapú hitelkonstrukció már általánosan elterjedt finanszírozási gyakorlat volt. Ennek azonban azért nincs jelentősége, mert a felperesek a fellebbezésükben maguk sem állították, hogy az ÁSZF-ben foglalt kikötések nem képezik a szerződéses jogviszony részét.

X.2.

[29] Az irányadó jogszabályok felhívásával helyesen állapította meg azt is az elsőfokú bíróság, hogy a felek között a rögzített tartalommal devizaalapú kölcsönszerződés jött létre. Miután a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének megsértése önmagában nem okozza a szerződés érvénytelenségét, erre tekintettel helyesen vizsgálta a Ptk. 209. § (1)-(2) bekezdései és 209/A. § (2) bekezdése alapján az alperes által nyújtott tájékoztatás megfelelőségét is a szerződéses rendelkezésekre alapítottnan. A rendelkezésre álló bizonyítékok, tanúvallomások okszerűtlen mérlegelésével, a bizonyítékoknak a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében írtaknak nem megfelelő értékelésével jutott ugyanakkor arra a következtetésre, hogy a felperesek megfelelő tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázat tartalmáról.

[30] A Ptk. 209. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel a 93/13/EGK Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (1) bekezdésére, továbbá az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltakra – a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre tekintettel kell értékelni. Ennek megfelelően a szerződés rendelkezései mellett figyelembe kell venni a szerződéskötést megelőzően vagy azzal egyidejűleg a felperesek rendelkezésére bocsátott vagy általa elérhető írásbeli dokumentumokban található információkat, illetve amennyiben annak tartalma megállapítható, akkor a felpereseknek adott szóbeli tájékoztatást is.

X.2.1.

[31] A fentiekből következően nem hagyható figyelmen kívül, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá azt az alperesi állítást, hogy a felperesek a 2017. november 17-én kelt alperesi beadványban idézett tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat megismerték és aláírásukkal ellátták, mivel a felperesek személyes előadásából nem vonható le erre következtetés, és a kockázatfeltáró nyilatkozat a peres iratok közt nem lelhető fel. Erre

tekintettel a kihallgatott tanúk vallomásából és azon rendelkezésre álló okirati bizonyítékokból kellett kiindulni a tájékoztatás megtörténtének, illetve megfelelőségének eldöntésekor, amelyeket a felperesek akár a szerződéskötéskor, akár azt megelőzően maguk aláírtak, vagy amelyek tartalmát igazolhatóan megismerhették.

[32] A felperesek által a fellebbezésben is megjelölt ÁSZF 10.7. pontjával, valamint az elsőfokú eljárásban is hivatkozott 10.5. pontjával kapcsolatban kifejti az ítéltábla, hogy a kikötések értelmében valóban volt a feleknek olyan joga, hogy a meghatározott feltételek fennállása esetén forintosítsák a szerződést, ezt az alperes sem tette vitássá. A kikötések azonban egy jogosultságként a feleknek adják meg azt a lehetőséget, hogy a kockázatviselést korlátozzák, azok alkalmazása a felek joggyakorlásától függ, melyből következően önmagukban nem értelmezhetők az árfolyamkockázat felperesek által hivatkozott korlátjaként.

X.2.2.

[33] A felperesek fellebbezési érvelése szerint az elsőfokú bíróság által hivatkozott tájékoztató nyomtatvány nem tartalmazza, hogy a törlesztőrészlet emelkedés jelentős lehet, melyből következően nem tették vitássá, hogy azt megkapták, ugyanakkor támadják annak megfelelőségét. Maga az alperes is azt adta elő (2020. február 5-i alperesi beadvány), hogy a csatolt összehasonlító táblázat, illetőleg árfolyamgrafikon került bemutatásra a felperesek részére a szerződéskötési gyakorlat szerint.

[34] A tájékoztató nyomtatvány első bekezdése az elsőfokú ítéletben írtak szerint bemutatja a mechanizmust, utalva arra, hogy devizaátváltásból eredő "esetleges" árfolyamkockázat a forintban számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést is és az teljes egészében az ügyfél viseli. Az első oldal utolsó bekezdése azonban kifejti, hogy a „múltbéli tapasztalatok és a várakozások szerint a CHF/HUF árfolyam sokkal kevésbé ingadozó, mint az EUR/HUF, ezt tükrözi, hogy a következő táblázatban kisebb árfolyameltmozdulások szerepelnek.” Ez az ítéltábla megítélése szerint sugallja a stabilitást, a kisebb kockázatot, más szempontból nézve bagatellizálja a svájci frank alapú kölcsön árfolyamkockázatát.

[35] A fentieket követően a nyomtatvány „annak megítéléséhez, hogy a forint árfolyamának esetleges romlása mellett is érdemes-e devizaalapú hitelt felvenni a forinthittel szemben” három tájékoztató jellegű törlesztési táblázatot tartalmaz, amelyek egyértelműen mutatják a forintalapú hitel esetén fizetendő magasabb törlesztőrészletet, majd a nyomtatvány szerint „másképp is számszerűsíthetjük az esetleges kockázatot”, melynek körében azt vizsgálja, hogy a fizetendő törlesztőrészlet milyen árfolyam esetén nőne meg akkorára, mint az ugyanolyan, de forintalapú piaci feltételű lakáscélú hitel havi törlesztőrészlete. Ez is azt sugallja, hogy a forintalapú hitel a kedvezőtlenebb, mert – a kiegészített tényállásban foglaltak szerint – kimutatja, hogy a forint árfolyamának „59%-os gyengülésére lenne szükség”. Ebből okszerűen arra következtethettek a felperesek, hogy a forintalapú hitel esetén fizetendő összeg alatt fog maradni a svájci frankra alapú hitel kockázata.

[36] A nyomtatvány elsőfokú ítéletben ismertetett összefoglaló értékelése – miszerint "a devizahitelek törlesztő részletei az árfolyamkockázattal számolva is kedvezőbbek, amennyiben a valószínűsíthetően nem kiugróan változó makrogazdasági folyamatokból indulunk ki", illetőleg a forint gyengülése esetén „valamivel magasabb” összegű forintfedezetet kell biztosítani – szintén jelentékteleníti az ügyletben rejlő árfolyamkockázatot.

X.2.3.

[37] A fenti következtetéseket megerősítette tanúl – a perbeli szerződéssel kapcsolatban eljáró hitelközvetítő, aki az alperestől kapta a díját és az alperestől kapott oktatást a termékcsomagot illetően – tanúvallomása, amely szerint a felperesekkel való beszélgetésre „nem nagyon” emlékszik, ugyanakkor „az volt az általános vélekedés, hogy ha bármilyen változás be is következik a svájci frank alapú hitelekben, ötven százalékkal biztos, hogy nem emelkedhet a svájci frank árfolyam, ez pedig tulajdonképpen azt jelentette, hogy a forint törlesztőrészlet szinte 50%-kal magasabb volt. Tehát arra senki sem számíthatott, hogy a svájci frank alapú törlesztőrészlet ezt utoléri... nem emlékszem, de elhangozhatott, hogy a svájci frank egy stabil valuta.” (2.G.42.112/2018/14. sz. jkv. 4. oldal)

[38] tanú2 tanúvallomása ugyanakkor nem értékelhető, mert előadta, hogy 2007-2008-ban volt aláíró, a perbeli szerződést viszont a felek 2006 decemberében kötötték. A tanúvallomása nyilvánvalóan nem vonatkozhatott a perbeli jogügyletre különös tekintettel arra is, hogy elmondása szerint nem tudja, hogy a felperesek esetében hogyan zajlott a szerződéskötés folyamata (2.G.42.099/2020/3. sz. jkv. 2. oldal).

X.2.4.

[39] Az EUB C-51/17. számú ítéletének 3. pontja szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudja egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A világos és érthető megfogalmazás követelményéből eredően tehát az információs hátrányban lévő fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az árfolyamkockázatot, pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő lehetséges gazdasági következményeket (C-26/13. és C-186/16. számú ítéletek).

[40] Az adott esetben a fenti bizonyítékoknak és a szerződés 4. pontja második bekezdésének egybevetéséből az a következtetés vonható le, hogy az észszerűen gondolkodó, átlagosan körültekintő fogyasztó mércéjével megítélt felperesek számára nem volt világos és érthető, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nem csak

elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket. Az alperes tehát nem tett eleget az árfolyamkockázattal kapcsolatos, megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, ami az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések semmisségét eredményezi, és a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

X.3.

[41] A felperesek által másodlagos érvénytelenségi okként megjelölt kettős árfolyam alkalmazásával összefüggésben rámutat az ítéltábla, hogy az EUB C-932/19. számú ítéletének 49-51. pontjaiban kifejtettek értelmében nem ellentétesek az Irányelv rendelkezésével a DH 1 törvény 3. § (1) bekezdésében foglaltak, amelyek alapján az árfolyamrés alkalmazására vonatkozó kikötés semmis és helyette az MNB árfolyamot kell alkalmazni anélkül, hogy a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni a fogyasztó azon kérelmének, hogy a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét állapítsa meg. Még abban az esetben sem, ha úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes a fogyasztó érdekével, különös tekintettel az őt terhelő árfolyamkockázatra.

[42] Egyetlen feltétele a fenti megállapításnak, vagyis az Irányelvnek való megfelelésnek, hogy a bíróság meg tudja állapítani, hogy a DH 1 törvényben előírt intézkedések valóban lehetővé teszik azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

[43] Ez a feltétel pedig a DH 1 törvény rendelkezései folytán fennáll, mert az MNB árfolyam alkalmazásának előírásával a fogyasztót nem éri hátrány a kettős (deviza vételi és eladási) árfolyam alkalmazása folytán, ugyanakkor a devizaalapú kölcsönszerződés jellegadó sajátossága is megmarad. Más szempontot pedig nem értékelhet a bíróság, mert az EUB döntés értelmében a mérlegelésnél a fogyasztó által kifejezett szándék nem élvezhet elsőbbséget, ugyanis „nem megengedhető, hogy a szerződő felek valamelyikének helyzetét a nemzeti jogban a szerződés jövője szabályozásában meghatározó szempontnak tekintsék..., ugyanakkor az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető úgy, hogy az értékelés során az eljáró bíróság kizárólag arra támaszkodhat, hogy a szóban forgó szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása a fogyasztó számára esetleg kedvező” (49. pont).

[44] A fentiekre tekintettel az EUB C-932/19. 49-51. pontja értelmében az ítéltábla „az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében” azt állapította meg, hogy a nemzeti jogszabályban előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a felperes fogyasztók e tisztességtelen kikötés hiányában lettek volna figyelemmel arra is, hogy biztosítják a jogalap nélküli – a fogyasztó kárára a tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodás visszatérítéséhez való jogot.

[45] Mindezek alapján a per tárgyát képező szerződés érvénytelensége nem állapítható meg azon az alapon, hogy az árfolyamrés alkalmazására vonatkozó kikötés és ebből eredően a

teljes szerződés semmissége felel meg a felperesek érdekének és képesek az egyösszegben való teljesítésre.

X.4.

[46] A felperesek eredeti keresetükben a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását, majd a per első tárgyalásán már a teljes érvénytelenség megállapítását kérték. A szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló perben pertárgyértékként a kikötött ellenszolgáltatás értékét kell figyelembe venni (BH1997. 411.). A per tárgyának értékét a felperesek ezt követő keresetmódosításai nem érintették, mivel a kereset leszállításának ebből a szempontból nincs relevanciája. Helyesen határozta meg ezért az elsőfokú bíróság a per tárgyának értékét az alperes szerződéses szolgáltatásával egyező mértékben. Megjegyzi ugyanakkor az ítéltábla, hogy tévesen kötelezte az elsőfokú bíróság a felpereseket a 14.Gf.40.165/2017/3. számú végzésben az alperes perköltségeként megállapított 905.600 forint fellebbezési illeték állam javára történő megfizetésére, hiszen azt az alperes már megfizette és a fél által már megfizetett illeték állam részére történő ismételt megfizetésére kötelezésnek nincs jogszabályi alapja.

XI.

[47] Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán az elsőfokú ítélet az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezménye körében felülbírálatra alkalmas megállapítást nem tartalmaz. Az ítéltábla ezért a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a Pp. 213. § (3) bekezdése szerint – figyelemmel arra, hogy a keresettel érvényesített jog és a követelés összege (mennyisége) tekintetében a vita elkülöníthető volt – közbenső ítélettel megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen.

[48] A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem megfelelő voltából következő érvénytelenségre figyelemmel kell a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye tárgyában döntést hoznia, és a felek indítványaitól függően kell az esetlegesen szükséges bizonyítást lefolytatnia.

XII.

[49] A Fővárosi Ítéltábla a közbenső ítélet meghozatalára figyelemmel a felperesek és az alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, az (5)-(6) bekezdése alkalmazásával számított és a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányban lévő ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség összegét a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie.

Budapest, 2021. november 11.

dr. Sándor Ottó s. k.

a tanács elnöke

dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.
dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.
előadó bíró
bíró